

RAZDVOJENO SRCE

Razstava o Ivanu Pirečniku,
šoštanjskem dečku, ukradenem
med drugo svetovno vojno

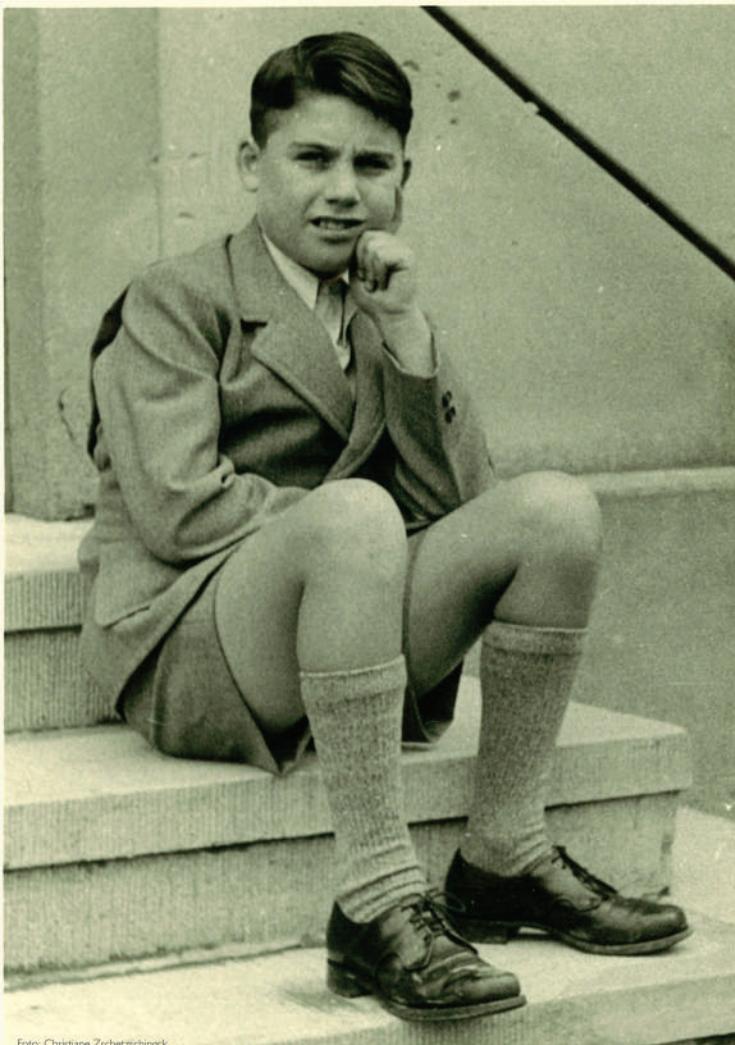

Foto: Christiane Zschetschingek.

Ivan Pirečnik je eden od mnogih ukradenih otrok, ki so jih Nemci v okviru raznarodovalne politike ugrabljali med drugo svetovno vojno v nekaterih okupiranih državah. Po koncu vojne se je v Slovenijo vrnila večina od okoli 650 ukradenih otrok. Zgodba Ivana Pirečnika je bila deležna posebne pozornosti: preko številnih medijev jo je podrobno spremljala domača in tuja javnost. Leta 1952 je doživel sodni epilog z vrnitvijo dečka v Šoštanj. Leta 1954 je bil posnet britanski film Razdvojeno srce (The Divided Heart), ki prikazuje resnično zgodbo šoštanjskega ukradenega dečka Ivana Pirečnika.

Avtorja: Špela Poles (Vila Mayer; Občina Šoštanj), Vlado Vrbič (Knjižnica Velenje) **Sodelavka:** Pina Špegel **Oblikovanje:** Rok Poles, Berivka **Gradivo:** zasebni arhiv družine Pirečnik in Režen, Muzej novejše zgodovine Celje, Muzej Velenje, Muzej narodne osvoboditve Maribor, Narodna in univerzitetna knjižnica, Filmski arhiv pri Arhivu RS, Slovenska kinoteka, zasebni zbirki Zvoneta A. Čebula in Vlada Kojca. **Razstavo sta pripravili:**

KNJIŽNICA
KNJIŽNICA VELENJE

Rojeno srce 1941

Oče Ivan Pirečnik (1908–1941).

Mati Pavla Pirečnik (1911–1968).

Sestra Marija (Marica) Pirečnik (1929).

Družina Pirečnik v Šoštanju pred Ivanovim rojstvom (oče Ivan, mati Pavla in sestra Marica stojijo).

Ivan Pirečnik se je rodil očetu Ivanu in materi Pavli Pirečnik, rojeni Primožič. Oče je bil čevljarski pomočnik pri čevljarskem mojstru Grebenšku v Šoštanju in gasilec. Mati je nekaj časa delala v šoštanjski tovarni usnja. Ob Ivanovem rojstvu sta že imela dvanajstletno hčer Marijo, Marico. Ivanov datum rojstva, 31. december 1940, je babica, ki je pomagala pri porodu, »zaradi vojske« spremenila v 1. januar 1941.

Kmalu po začetku druge svetovne vojne na Slovenskem je bil Ivan Pirečnik zaradi sodelovanja s partizani aretiran. Zaprt je bil v celjskem Starem piskru, nato pa premeščen v mariborske zapore, kjer so ga 27. decembra 1941 ustrelili kot talca. Njegov sin Ivan takrat ni bil star niti leto dni.

Razglas

Dne 25. decembra 1941 so bili pri nekem težkem zločinu neke komunistične sodrge trile domoljubni štaierski delavci zahrbno umorjeni. — Radi udeležbe pri naoroženih komunističnih tolparih in podpiranja istih, so bili dne 27. decembra 1941 slediči komunistični zločinci ustreljeni:

Johann Piretschnik, rojen 13. 5. 1908, čevljar, Schönstein Nr. 8
Marburg a. d. Drau, dne 27. decembra 1941

Der Chef der Zivilverwaltung in der Untersteiermark

Razglas o usmrtitvi talcev z dne 27. 12. 1941, med njimi Ivana Pirečnika iz Šoštanja. Izrez. Izvirnik hrani Muzej Velenje.

Ukradeno srce | 1942

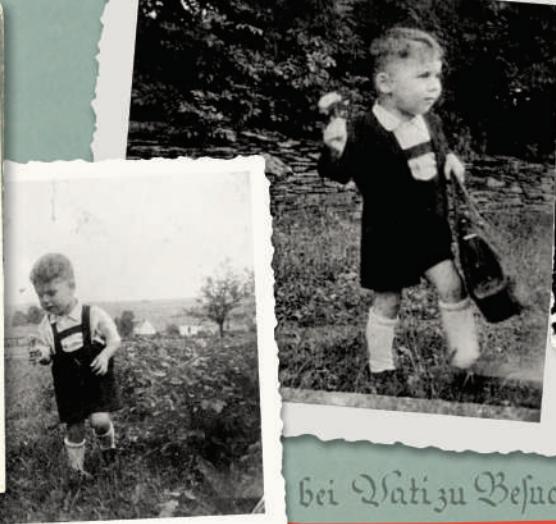
Nemški seznam arretiranih
z dne 6. 8. 1942, z navedbo
Pavle in Ivana Pirečnika. Izrez
Izvirnik hrani Muzej narodne
osvoboditve Maribor.

Zakonca Josefine in Gustav Sirsch

»Pripadnik SS mora biti pošten, dostojen in dober tovarš, toda ne pripadnikom drugih narodov. Tako naprimer mu za usodo kakšnega Rusa ali Čeha ni mar. Tem narodom bomo vzeli vse, kar je dobre krvi, kradli jim bomo celo otroke in jih potem vzgajali pri nas ...«

Reichsführer SS Heinrich Himmler

bei Václavu Besuch im Sommer 1944 in Prag.

Josefine in Dieter Sirsch,

Vzljubljeno srce | 1943

Trpeče srce

1952

Prvo snidenje z materjo Pavlo Pirečnik – po desetih letih, odkar sta bila ločena. © dpa-Arhive-Bild, Deutsche Presse Agentur G. m. b. H.

Ogledovanje albuma z družinskim fotografijami in posnetki Šoštanja ter okolice, ki sta ga za Ivana pripravili mati Pavla in sestra Marica. Na fotografiji od leve prof. dr. Jože Goričar, pravni zastopnik Pavle Pirečnik, Dieter (Ivan), Gustav Sirsch, Pavla Pirečnik in Josefine Sirsch. © LIFE Magazine.

Družina Sirsch
pred ameriškim
sodiščem
v Frankfurtu.
Foto: Gerhard F.
Baaß © Photo
Gerd Baatz.

Ivan pred sodniki W. Clarkom, predsednikom senata, M. J. Robinsonom in C. W. Fulghumom. © Bruno Waske.

Priprave na odhod v Šoštanj.

Slovo od krušne matere
Josefine Sirsch.

Odhod v Šoštanj. © Bruno Waske.

Razdvojeno srce | 1954

Ivan Pirečnik z glavno igralko Yvonne Mitchell na snemanju filma v Škofji Loki leta 1954. Dokumentarni posnetki ob snemanju koprodukcijskega filma Razdvojeno srce.

Proizvodnja: Ealing Studios. Režija: Charles Crichton. U glavnim ulogama: Yvonne Mitchell, Cornell Borchers, Armin Dahlén. Distribucija: VESNA FILM — LJUBLJANA.

Priča o Pirečniku je verovatno poznata celom svetu. Borba dvejuski, prave i pomajke, bolno je odješčana u sрдца mnogih ljudi u svetu. I tako su Ealingovi ostvarili da se film o Pirečniku, ki je bil uporabljen za drugi izvensodni cilj je bil tretja u seriji filmov. Sestavljena je bila skupina, ki je vključevala: Ivana Pirečnika, njegovo ženo, njene otroke in njene roditelje. Nekaj časa je bilo potrebeno, da se dosegne dogodek, ki je bil predmet filmovanja. To je bilo končno, ko je kralj rat in jednokratni dan, ki je pravilno njen Ivan. Ona je postavila samo jedno pitanje: »Zašto ga niste dovezli?« Zato da je bila vredna. Nekaj časa je bilo potrebeno, da se dosegne dogodek, ki je preprečila morati josi i da bozi za dete, ker to je njeni dete koga je joj želelo. Toda je svima dobro poznala.

Zanimljivo je, da enkrat gledam film, da vidim, da Mitchell sreča dijalog govori na slovenščinskem jeziku, a igras dobro i ubedljivo. U filmu cemo videti i Škofji Loki, gde su imenitni neki eksterjeri iz vremena okupacije, a i neke gredane Škofje Loke, kolima su stvarci filma toplo zahvalili za seradom.

RAZDVOJENO SRCE

V glavnih vlogah: Cornell Borchers, Yvonne Mitchell, Armin Dahlén in Michel Ray. Producija: Ealing Studios, režija: Charles Crichton, producent: Michael Truman, scenarij: Jack Whittingham in Richard Hughes, glasba: Georges Auric, distribucija: Vesna film – Ljubljana.

Engleski film
RAZDVOJENO SRCE
(The Divided Heart)

Programski list za film
Razdvojeno srce.
Izvršnik hrani Slovenska
kinoteka.

Ljubeče srce do 1995

Po vrnitvi v Šoštanj se je Ivan hitro navezal na svojo mater, sestro in njeno majhno hčer Ireno. V letu dni se je naučil slovensko. S šolanjem je nadaljeval sprva v Šoštanju, nato v Ljubljani, po končani takratni gimnaziji pa se je vpisal na industrijsko kovinsko šolo v Celju in se izučil za strojnega ključavnica. V vojski je dobil čin rezervnega oficirja. Bil je športnik, nogometar. Zaposlil se je v šoštanjski termoelektrarni, kjer je delal vse življenje. Novinarji so ga obiskali le še občasno. Mati Pavla je umrla leta 1965, Ivan pa leta 1995.

S krušnimi starši je Ivan ohranil stike preko pisem, ki so si jih izmenjali nekajkrat letno. Po osemnajstih letih jih je prvič spet obiskal. Josefine Sirsch je umrla avgusta 1985, Gustav Sirsch pa nekoliko pozneje.

Ivan (prvi z leve) s šoštanjsko nogometno ekipo leta 1960 v Rečici.

Ivan na obisku krušnih staršev v Nemčiji. Levo Ivanova nečakinja Irena Pecin, Josefine Sirsch, Ivan Pirečnik, Gustav Sirsch in Marica Pirečnik.

Ivan s sestro Marico in materjo Pavlo.

Ivan s prijatelji in sodelavci.